

[Domovská Stránka](#) > ... > [Vaše Práva](#) > [Základné Práva](#) > [Podnikanie a Ľudské Práva](#) > Spain

Podnikanie a ľudské práva

Autor obsahu

Španielsko

Španielsko

1. Aký druh súdnej ochrany mám vo vašej krajine ako obeť porušenia ľudských práv v súvislosti s podnikaním? Je súčasťou tejto ochrany aj náhrada škody?

V Španielsku je prístup k súdnym prostriedkom nápravy porušovania ľudských práv k dispozícii na občianskych, trestných, správnych a pracovných súdoch.

V zákone o občianskom súdnom konaní (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) sa stanovuje povinnosť poskytnúť určité nároky, zákonné práva a okolnosti, preventívne opatrenia a všetky ostatné druhy ochrany výslovne stanovené zákonom, ktoré môžu ovplyvniť tento druh zneužívania.

V zákone o trestnom konaní (*Ley de Enjuiciamiento Criminal*) sa stanovujú súdne mechanizmy a prostriedky nápravy, ktoré možno použiť počas trestného konania. V Trestnom zákonníku (*Código Penal*) sa konkrétne upravuje trestná zodpovednosť právnických osôb (článok 31a a nasl.) a stanovujú rôzne trestné činy, ktoré môžu zahŕňať porušovanie ľudských práv v súvislosti s podnikaním, napríklad trestné činy proti právam pracovníkov alebo proti verejnému zdraviu, trestné činy proti životnému prostrediu, financovanie terorizmu atď.

Pokiaľ ide o správne opatrenia, v zákone č. 39/2015 z 1. októbra 2015 o spoločnom správnom postupe uplatniteľnom na verejnú správu a zákone č. 40/2015 z 1. októbra 2015 o právnom systéme uplatniteľnom na verejný sektor sa stanovujú všeobecné pravidlá pre disciplinárne konania a štátnu zodpovednosť vládnych orgánov. Tieto pravidlá sa vykonávajú osobitnými zákonmi o zneužívaní súvisiacom s podnikaním (napríklad v zákone č. 26/2007 z 23. októbra 2007 o environmentálnej zodpovednosti). V súdnom konaní sa uplatňujú prostriedky nápravy stanovené v zákone č. 29/1998 z 13. júla 1998 o správnom súdnom preskúmaní.

V oblasti práce sa v zákone č. 36/2011 z 10. októbra 2011, ktorým sa upravujú pracovné súdy, stanovuje súdne konanie, ktoré sa uplatňuje v prípadoch, keď pracovník alebo odborová organizácia tvrdí, že došlo k porušeniu práva na slobodu združovania, práva na štrajk alebo iných základných práv a verejných slobôd vrátane zákazu diskriminačného zaobchádzania a obťažovania.

V španielskom procesnom práve sa stanovujú prostriedky nápravy, ktoré sú k dispozícii na účely získania náhrady škody v prípadoch, keď konanie spoločnosti viedlo k porušovaniu ľudských práv. V článku 116 zákona o trestnom konaní a článku 116 Trestného zákonníka sa stanovuje, že osoba, ktorá je trestne zodpovedná za trestný čin, nesie za trestný čin aj občianskoprávnu zodpovednosť, ak má daný čin za následok škodu alebo ujmu. V prípade právnických osôb je s ich trestnou zodpovednosťou spojená občianskoprávna zodpovednosť podľa daných ustanovení spoločne a nerozdielne s fyzickými osobami odsúdenými za tie isté trestné činy.

2. Existujú vo vašej krajine osobitné pravidlá pre prípady závažného porušenia ľudských práv? Vzťahujú sa tieto pravidlá na trestné činy proti životnému prostrediu alebo prípady závažného pracovného vykorisťovania?

Áno, v španielskom Trestnom zákonníku sa uvádzajú porušenia ľudských práv, ktoré predstavujú trestné činy.

V oblasti životného prostredia obsahuje Trestný zákonník oddiel o „trestných činoch súvisiacich s územným plánovaním a urbanizáciou, ochranou historického dedičstva a životným prostredím“. V oddiele sa kriminalizujú rôzne druhy správania: výstavba v zelených zónach alebo v oblastiach ekologického záujmu (článok 319), emisie a preprava odpadu, vypúšťanie, hluk, ťažba či povrchová ťažba atď., ktoré môžu spôsobiť značné škody na ovzduší, pôde, vode, prípadne zvieratám alebo rastlinám (články 325 a nasl.). Za tieto činy sa ukladajú tresty odňatia slobody, pokuty alebo zákaz vykonávania niektorých povolání alebo verejných funkcií. V Trestnom zákonníku sa ďalej udeľuje sudcom a súdom právomoc nariadiť, aby boli na náklady páchatel'a prijaté opatrenia potrebné na obnovenie ekologickej rovnováhy narušenej daným činom, ako aj všetky ďalšie preventívne opatrenia potrebné na ochranu majetku chráneného uvedeným oddielom (článok 339).

Trestné činy proti pracovníkom sú upravené v hlave XV knihy II Trestného zákonníka (články 311 až 318 Trestného zákonníka). Pokuty a tresty odňatia slobody sa ukladajú za tieto činy: uloženie pracovných podmienok alebo foriem poistenia v rámci sociálneho zabezpečenia, ktorými sa poškodzujú, odopierajú alebo obmedzujú práva pracovníkov uznané v právnych ustanoveniach, kolektívnych zmluvách alebo individuálnych zmluvách (článok 311); súčasné zamestnávajú rôznych pracovníkov bez toho, aby boli zaregistrovaní v príslušnom systéme sociálneho zabezpečenia, alebo bez získania príslušného pracovného povolenia (článok 311), alebo zamestnávajú štátnych príslušníkov tretích krajín alebo detí bez pracovného povolenia (článok 311); nezákonné obchodovanie s pracovníkmi alebo podvodný nábor, prípadne nábor na základe falošných zámienok (článok 312); podvod, simulácia pracovnej zmluvy s cieľom motivovať osobu k emigrácii (článok 313); závažná diskriminácia vo verejnom alebo v súkromnom zamestnaní voči ktorejkoľvek osobe na základe jej ideológie, náboženstva alebo viery, etnického pôvodu, rasy alebo národnosti, pohlavia, sexuálnej orientácie, rodinných pomerov, choroby alebo postihnutia, postavenia zákonného zástupcu alebo predstaviteľa odborov, vzťahov s inými pracovníkmi v spoločnosti alebo v súvislosti s používaním ktoréhokoľvek úradného jazyka v španielskom štáte (článok 314); obmedzenie slobody združovania a práva na štrajk (článok 315); porušenie noriem v oblasti prevencie pracovných rizík, ohrozenie života pracovníkov, ich zdravia alebo fyzickej integrity (článok 316)

Ak trestný čin spácha právnická osoba, trest sa vzťahuje na riaditeľov alebo osoby zodpovedné za službu, ako aj na osoby, ktoré o trestnom čine vedeli a mohli podniknúť nápravné opatrenia, ale neurobili to.

3. Som obeťou porušenia ľudského práva v dôsledku aktivít európskej nadnárodnej korporácie, ku ktorému došlo mimo územia Európskej únie. Môžem sa obrátiť na súdy vo vašej krajine, aj keď nie som občanom EÚ alebo nežijem na území EÚ? Za akých podmienok sa podáva žaloba za porušenie mojich práv? Kde môžem nájsť ďalšie informácie?

Organický zákon č. 6/1985 z 1. júla 1985 o súdnictve obsahuje pravidlá, ktoré určujú väzbu medzi určitým činom a Španielskom nevyhnutnú na to, aby sa za príslušné určili španielske súdy.

V občianskych a obchodných veciach sa uvedenom zákone stanovuje, že španielske súdy sú príslušné na rozhodovanie o všetkých žalobách podaných na španielskom území v súlade s ustanoveniami medzinárodných zmlúv a dohôd, ktorých je Španielsko zmluvnou stranou, nariadeniami Európskej únie a španielskym právom (článok 21). Ak navrhovateľ nežije v Španielsku, španielske súdy sú príslušné v týchto prípadoch (článok 22d):

1. vo veciach zmluvných záväzkov, ak bola povinnosť, na ktorú sa žaloba vzťahuje, splnená alebo musí byť splnená v Španielsku;
2. vo veciach mimozmluvných záväzkov, keď k činu, ktorým bola škoda spôsobená, došlo na území Španielska;
3. pri žalobách týkajúcich sa činnosti komerčnej pobočky, agentúry alebo prevádzkarne, ak leží na španielskom území;
4. vo veciach týkajúcich sa zmlúv, ktoré uzavreli, môžu spotrebiteľia podať žalobu v Španielsku, ak sa ich miesto obvyklého pobytu alebo obvyklého pobytu druhej strany nachádza na španielskom území. Druhá strana môže podať žalobu v Španielsku iba vtedy, ak sa miesto obvyklého pobytu spotrebiteľa nachádza na španielskom území.

V rámci trestného práva môžu súdy riešiť prípady trestných činov a priestupkov spáchaných na španielskom území alebo na palube španielskych plavidiel alebo lietadiel bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia

medzinárodných zmlúv, ktorých je Španielsko zmluvnou stranou. Španielske súdy majú aj právomoc rozhodovať o trestných činoch spáchaných mimo vnútroštátneho územia, keď sú trestne zodpovední štátni príslušníci Španielska alebo tretích krajín, ktorí získali španielske občianstvo po spáchaní trestného činu, s výhradou určitých požiadaviek (článok 23).

V pracovných veciach sú španielske súdy príslušné v týchto prípadoch (článok 25):

1.º v oblasti práv a povinností vyplývajúcich z pracovných zmlúv, ak boli služby poskytnuté v Španielsku alebo bola zmluva podpísaná na španielskom území; ak má navrhovateľ bydlisko v Španielsku alebo ak má v Španielsku agentúru, pobočku, delegáciu alebo akékoľvek iné zastúpenie; ak sú pracovník a zamestnávateľ španielskymi štátnymi príslušníkmi bez ohľadu na to, kde boli služby poskytnuté alebo kde bola podpísaná zmluva; v prípade pracovných zmlúv posádky lodí, ak zmluva vyplýva z ponuky, ktorú v Španielsku dostal španielsky pracovník;

2.º v oblasti preskúmania súladu kolektívnych pracovných zmlúv podpísaných v Španielsku a nárokov vyplývajúcich z kolektívnych pracovných sporov prebiehajúcich na španielskom území s právnymi predpismi;

3.º pri žalobách týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia proti španielskym subjektom alebo subjektom, ktoré majú sídlo, agentúru, delegáciu alebo akékoľvek iné zastúpenie v Španielsku.

4. Môžu úrady ombudsmanov, orgány pre rovnosť alebo národné inštitúcie pre ľudské práva podporiť obeť porušovania ľudských práv v súvislosti s podnikaním, ktorých sa dopustili európske nadnárodné korporácie mimo územia Európskej únie? Môžu tieto subjekty prešetriť môj prípad, aj keď nie som občanom EÚ alebo nežijem na území EÚ? Existujú vo vašej krajine iné verejné služby (napríklad inšpektorát práce alebo životného prostredia), ktoré môžu môj prípad prešetriť? Kde môžem nájsť informácie o mojich právach?

V Španielsku je ombudsman (*Defensor del Pueblo*) vysoký splnomocnenec španielskeho parlamentu (*Alto Comisionado de las Cortes Generales*), ktorý je zodpovedný za ochranu základných práv a slobôd občanov prostredníctvom dohľadu nad činnosťou španielskych vládnych orgánov.

Každý občan môže požiadať ombudsmana, aby podnikol kroky (ktoré sú bezplatné) na vyšetrenie akéhokoľvek údajného protiprávneho konania orgánov španielskej vlády alebo ich zástupcov. Ombudsman môže z vlastnej iniciatívy zasiahnuť aj v prípadoch, o ktorých sa dozvedel, aj keď nebola podaná žiadna sťažnosť. Jeho právomoci sa však nevzťahujú na činnosť nadnárodných spoločností mimo Európskej únie.

Ombudsman podáva správy španielskemu parlamentu prostredníctvom výročnej správy a môže tiež uverejňovať osobitné správy o veciach, ktoré považuje za závažné, naliehavé alebo ktoré si podľa neho zasluhujú osobitnú pozornosť.

Viac informácií na túto tému nájdete [tu](#).

Za inšpekciu práce v Španielsku zodpovedá Inšpektorát práce a sociálneho zabezpečenia (*Inspección de Trabajo y Seguridad Social*), ktorý podáva správy ministerstvu práce, migrácie a sociálneho zabezpečenia (*Ministerio de Trabajo, Migraciones y Seguridad Social*). Administratívne právomoci zverené Inšpektorátu práce a sociálneho zabezpečenia mu umožňujú monitorovať dodržiavanie pracovných predpisov a ukladať príslušné povinnosti, poskytovať poradenstvo a prípadne sa zúčastňovať na zmierovacom konaní, mediácii a rozhodcovskom konaní v pracovných záležitostiach.

Každý, kto sa dozvie o konaní, ktoré by mohlo predstavovať porušenie predpisov vo veciach, ktoré patria do pôsobnosti inšpektorátu práce (záležitosti týkajúce sa práce, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, sociálneho zabezpečenia, zamestnania atď.), sa môže obrátiť na jeho útvary. Sťažnosti sa môžu podávať osobne (na inšpektorátoch práce a sociálneho zabezpečenia provincií); elektronicky prostredníctvom webových stránok

ministerstva práce, migrácie a sociálneho zabezpečenia alebo poštou.

Viac informácií nájdete [tu](#).

Za environmentálne inšpekcie zodpovedajú španielske regionálne vlády, ktoré v prípade potreby podniknú kroky na potrestanie správania, ktoré predstavuje porušenie predpisov v tejto oblasti. V zákone č. 26/2007 z 23. októbra 2007 o environmentálnej zodpovednosti sa stanovuje povinnosť prevádzkovateľov, ktorí vykonávajú hospodárske činnosti, napraviť akúkoľvek škodu spôsobenú na životnom prostredí. V prípadoch, keď takáto činnosť predstavuje trestný čin, sa uplatňujú trestné zákony uvedené v odpovedi 2. V takýchto prípadoch sa uplatňujú aj uvedené pravidlá týkajúce sa náhrady škody a občianskoprávnej zodpovednosti.

5. Ukladá vaša krajina európskym nadnárodným korporáciám povinnosť vytvoriť mechanizmus na podávanie sťažností alebo mediačné služby pre prípady porušenia práv v dôsledku ich podnikateľských aktivít? Vzťahuje sa táto povinnosť aj na porušenia, ku ktorým došlo mimo územia Európskej únie? Kto je vo vašej krajine zodpovedný za monitorovanie týchto aktivít? Sú verejne dostupné správy s informáciami o fungovaní tohto systému?

Španielsky systém mediácie v občianskych a obchodných veciach opísaný v zákone č. 5/2012 zo 6. júla 2012 o mediácii v občianskych a obchodných veciach nemôže riešiť tento druh sporu, pretože pôsobnosti tohto nariadenia sú vylúčené spory týkajúce sa neodňateľných práv (článok 2).

V tejto súvislosti je relevantné rozhodnutie Štátneho sekretariátu pre zahraničné veci z 1. septembra 2017 o uverejnení národného akčného plánu pre podnikanie a ľudské práva (uverejnený v Úradnom vestníku 14. septembra 2017). V pláne sa rieši potreba zaviesť účinné opatrenia na ochranu ľudských práv v podnikateľskom svete a regulovať súdne, mimosúdne a administratívne mechanizmy na zabezpečenie nápravy v prípade porušenia týchto práv.

6. Mám osobitné práva ako zraniteľná obeť usilujúca sa o nápravu v prípadoch porušenia ľudských práv v súvislosti s podnikaním? Mám prístup k právnej pomoci a za akých podmienok? Ktoré náklady bude právna pomoc pokrývať? Mám prístup k právnej pomoci za rovnakých podmienok, aj keď nie som občanom EÚ alebo nežijem na území EÚ?

V článku 119 španielskej ústavy sa uznáva právo na právnu pomoc, ak sa to stanovuje zákonom, a vo všetkých prípadoch, keď navrhovateľ môže preukázať, že nemá dostatočné zdroje na to, aby podnikol právne kroky. Toto ústavné právo sa vykonáva zákonom 1/1996 z 10. januára 1996 o bezplatnej právnej pomoci. Obete porušovania ľudských práv, ktorého sa dopustili spoločnosti, môžu využívať právnu pomoc za predpokladu, že ich finančné zdroje nepresiahnu hranicu stanovenú v zákone č. 1/1996. Táto hranica sa po zmene zákona č. 1/1996 v roku 2015 zvýšila. V zákone sa zohľadňujú aj určité osobné okolnosti žiadateľa, napríklad rodinné povinnosti, s cieľom zvýšiť potenciálny počet príjemcov právnej pomoci. Poskytovaná pomoc zahŕňa právnu obhajobu profesionálnych právnych zástupcov, právnu pomoc a informácie z akýchkoľvek dostupných mimosúdnych zdrojov.

V zákone č. 1/1996 sa upravuje aj poskytovanie bezplatnej právnej pomoci v cezhraničných súdnych konaniach. Pomoc môže byť poskytnutá fyzickým osobám, ktoré sú občanmi Európskej únie alebo štátnymi príslušníkmi tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte EÚ.

Poskytuje sa iba v občianskych alebo obchodných sporoch a v mimosúdnych konaniach v občianskych alebo obchodných sporoch, ak sa v zákone ukladá účastníkom konania povinnosť podstúpiť takéto konanie alebo sa príslušný súd rozhodne začať takéto konanie.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.